

Розвиток творчої уяви учнів початкових класів під час вивчення природничо-математичних дисциплін



Світлана ДОЦЕНКО,

кандидат педагогічних наук, докторант кафедри теорії і методики професійної освіти Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

У контексті модернізації національної освіти перспективним напрямом є перехід до STEM-освіти, що має забезпечити підвищення якості підготовки висококваліфікованих спеціалістів, здатних діяти у нових соціокультурних умовах, приймати оригінальні та адекватні рішення, визначати перспективи, стратегії й технології ефективної міжособистісної взаємодії. У цих умовах особливої актуальності набувають питання залучення учнів до творчої діяльності та розвитку їх творчої уяви.

Теоретичним підґрунтям розв'язання проблеми розвитку творчої уяви учнів вважаємо праці українських та зарубіжних учених із питань психології та педагогіки особистості (Г.Альтшуллер, І.Бех, Л.Виготський, Дж.Гілфорд, В.Давидов, В.Дружинін, О.Дусавицький, О.Дьяченко, Д.Ельконін, А.Леонтьєва, А.Макаренко, А.Матюшкін, Ж.Піаже, Т.Рибо, С.Рубінштейн, Ю.Самарін, В.Сухомлинський, Б.Теплов, П.Торренс та ін.). З погляду сучасних психологів та педагогів, творчість учнів розуміється як самостійне вирішення нових завдань, що постали перед ними. У зв'язку з цим проблемам творчості і формуванню творчих здібностей особистості під час навчання та виховання приділяється значна увага. Аналіз праць Л.Виготського, В.Давидова, Е.Ігнат'єва, С.Рубінштейна, Д.Ельконіна, В.Крутецького та інших дослідників засвідчує, що складовою будь-якої форми творчої діяльності є творча уява. Вона розглядається не лише передумовою ефективного засвоєння учнями нових знань, а й умовою творчого перетворення наявних знань, сприяє саморозвитку особистості.

Отже, **метою статті** є узагальнення пошуків науковців щодо розвитку творчої уяви учнів початкових класів під час вивчення природничо-математичних дисциплін.

Загальноприйнято вважати, що уява постає під час праці – специфічно людської діяльності, за наявності потреби в перетворенні предметів реального світу. Наприклад, володіючи знаряддям праці, що за своїми характеристиками й властивостями є не зовсім досконалим, людина могла уявити собі інше знаряддя, відповідне її уявленню для виконання тієї чи іншої діяльності. Надалі, в ході історичного розвитку людини, уява стала значущою не лише щодо праці, а й виявлятися в фантазіях та мріях особистості.

Найпоширенішим є визначення *поняття уяви як процесу* (А.Петровський, М.Ярошевський). М.Гамезо зазначає: «Уява – психічний процес, пов'язаний із створенням нових образів (уявлень) шляхом перетворення матеріалу, здобутого в попередньому досвіді». *Уяву як здатність* розглядають видатні вчені Л.Виготський і В.Кудрявцев, як *творчу діяльність* – Л.Столяренко та Б.Теплов.

Педагогічний аспект означеної проблеми засвідчує, що здатність до уяви є універсальною дією, яка дає змогу не лише створювати нові образи й думки, вигадувати те, чого насправді не існує, а й правильно розуміти те, що реально існує в світі, але ще не відображене у вигляді поняття. Саме уява дає можливість чуттєво й цілісно сприймати навколишній світ у всьому різноманітті різних предметів.

У психолого-педагогічній літературі доведено, що уява – особлива форма психіки, притаманна лише людині. Вона пов'язана з людською здатністю змінювати світ, перетворювати дійсність і творити нове. Людина з багатою уявою може уявляти майбутнє і згадувати минуле; це не може собі дозволити жодна інша жива істота у світі. Минуле зафіксовано в образах пам'яті, а майбутнє представлено в мріях і фантазіях. Перші елементи уяви спостерігаються вже тоді, коли дитина здатна відтворити почуте, доповнити образ героя казки новими рисами, придумати нові події. Творча уява виявляється в малюнках завдяки використанню кольорів. Ще більше творчих компонентів можна спостерігати у рольових іграх дітей. Що старшою стає дитина, то більше вона може доповнювати предмети, яких не вистачає, уявними; подумки перетворювати реальні умови, в яких відбуваються дії [1].

Відомий дослідник С.Рубінштейн зазначав: «Уява – це відхід від минулого досвіду, це перетворення наявного та створення на цій основі нових образів» [9]. Згідно ідей Є.Ігнат'єва, «основна ознака процесу уяви полягає в перетворенні і переробленні даних і матеріалів минулого досвіду, результатом чого є нове уявлення». У Філософському словнику уява визначається як «здатність створювати нові чуттєві чи розумові образи в людській свідомості на основі перетворення отриманих від дійсності вражень». Отже, дослідники зазначають, що уява є процесом створення нових образів.

Практика засвідчує: процес уяви пов'язаний з іншими психічними процесами – пам'яттю, мисленням, увагою, відчуттям тощо. Розмірковуючи про уяву, ми лише наголошуємо на значущому напрямі психічної діяльності. Якщо людина має завдання відтворити уявлення речей і подій з її досвіду, йдеться про процеси пам'яті. Але якщо ті самі уявлення відтворюються для того, щоб створити нове поєднання цих уявлень або нові уявлення, йдеться про діяльність уяви.

Вчені доводять, що діяльність уяви залежить від емоційних переживань особистості. Подання бажаного може викликати у людини позитивні почуття, а в певних ситуаціях мрія про щасливе майбутнє здатна вивести людину з вкрай негативних станів, дозволяє їй відволікатися від певної ситуації, проаналізувати те, що відбувається і переосмислити важливість ситуації для майбутнього. Отже, уява відіграє значущу роль у регуляції нашої поведінки.

Зазначимо: людина не народжується з розвинутою уявою. Її розвиток здійснюється в ході онтогенезу людини та вимагає накопичення відомого запасу уявлень, що надалі можуть бути матеріалом для створення нових образів. Тому уява розвивається у зв'язку із загальним розвитком особистості, під час навчання і виховання, а також в єдності з мисленням, пам'яттю, волею і почуттями.

Визначити конкретні вікові межі, за якими характеризується динаміка розвитку уяви, дуже важко. Наявні приклади надзвичайно раннього розвитку уяви. Наприклад, Моцарт почав складати музику в чотири роки, І.Репін уже в шість років добре малював. Водночас пізній розвиток уяви не означає, що цей процес у зрілі роки матиме низький рівень. Відомі випадки, коли великі люди, скажімо, А.Ейнштейн, в дитинстві не відрізнялися розвинутою уявою, однак через деякий час їх вважали геніями.

Незважаючи на складність визначення етапів розвитку уяви у людини, можна узагальнити певні закономірності її формування. Перші її вияви пов'язані з процесом сприйняття. Наприклад, діти віком 1–2 років не здатні слухати навіть найпростіші розповіді або казки, вони постійно відволікаються або засинають, але із задоволенням слухають розповіді про пережите ними самими. Цей приклад яскраво відображає зв'язок уяви і сприйняття. Дитина слухає розповідь про свої переживання тому, що чітко уявляє те, про що йдеться. Зв'язок між сприйняттям

і уявою відображається, коли дитина у своїх іграх починає відтворювати отримані враження, видозмінюючи в уяві предмети, сприйняті раніше. Дитина не мріє, а втілює перероблений образ у свою діяльність, навіть незважаючи на те, що ця діяльність – гра.

Подальше важливе зрушення в уяві відбувається в шкільному віці. Необхідність розуміння навчального матеріалу зумовлює активізацію процесу уяви. Для того, щоб засвоїти знання, дитина активно використовує уяву, що забезпечує прогресуючий розвиток здібностей перероблення образів сприйняття в образи уяви.

Індивідуальні особливості уяви яскраво виявляються у творчості. У цій сфері людської діяльності уява дорівнюється мисленню. Для розвитку уяви необхідно створювати певні умови, що сприяють свободі дій, самостійності, ініціативності та розкритості особистості.

Можливість створювати щось нове, незвичайне формується в дитинстві, шляхом розвитку вищих психічних функцій – таких, як мислення та уява. Саме цьому розвитку необхідно приділяти найбільшу увагу у вихованні дитини віком від п'яти до дванадцяти років. Цей період науковці називають сенситивним, тобто найсприятливішим для розвитку образного мислення та уяви [6]. У зазначений період увага, пам'ять, уява молодшого школяра вже набувають самостійності – дитина навчається володіти спеціальними діями, що дають можливість зосередитися на навчальній діяльності, зберегти в пам'яті побачене або почуте, уявити собі те, що виходить за рамки сприйнятого раніше. Якщо в дошкільному віці ігрова діяльність сприяє кількісним змінам у розвитку уяви, то в молодшому шкільному віці навчальна діяльність потребує від дитини спеціальних дій, завдяки яким увага, пам'ять, уява набувають виражений характер. Однак довільність пізнавальних процесів в учнів початкових класів постає лише на піку вольового зусилля, коли дитина спеціально організовує себе з огляду на певні обставини або за власним бажанням.

Роль уяви в творчому процесі важко переоцінити. Творчість тісно пов'язана з усіма психічними процесами, зокрема і з уявою. Водночас проблема творчості цікавила не лише психологів. Її досліджували відомі українські вчені В.Анан'єв, В.Моляко, Я.Пономар'єв, Б.Теплов. Проблему творчості розглядали й зарубіжні дослідники: Г.Айзенк, Е.де Боно, М.Воллах, Дж.Гілфорд, Е.Торренс, Н.Коган, Т.Рібо, С.Мідник, К.Роджерс, Р.Стернберг, З.Фрейд, Е.Фромм, К.Юнг. Істотною характеристикою творчості вони вважають створення нового. У позиціях сучасних науковців щодо природи творчості наявні два підходи. Згідно першого, творчість розглядають як діяльність, спрямовану на створення нових суспільно значущих цінностей; основну увагу приділяють критеріям об'єктивної новизни й оригінальності продуктів творчої діяльності. За другим підходом, творчість пов'язується із самореалізацією людини,

розвитком мотивації її творчої діяльності. Критерій творчості в такому розумінні, її цінність – особистість самої людини, а не лише продукти творчої діяльності.

У всіх людей здатність до творчості є різною. Її формування визначається різними аспектами, серед яких – вроджені задатки, діяльність людини, особливості навколишнього середовища, умови навчання і виховання, що впливають на розвиток особливостей психічних процесів та якостей особистості, які сприяють творчим досягненням [10].

Психологи і педагоги вважають, що молодший шкільний вік є періодом розвитку творчої уяви. Цей період характеризується активізацією функції продуктивної уяви та сприяє її подальшому розвитку. Основним показником розвитку дитячої уяви у цей віковий період є її перехід до більш правильного і повного відображення дійсності на основі відповідних знань. Психологічною основою формування творчої уяви учнів початкових класів є такі види навчальної діяльності, які потребують оперування просторовими й іншими образами, їх перетворенням, трансформацією та створення нових комбінацій [3].

Безумовно, процес розвитку творчої уяви в молодшому шкільному віці визначається багатьма факторами. До них належать передусім загальний рівень інтелектуального розвитку, досить високий рівень розвитку мислення та пізнавальної активності. Важливу роль у цьому процесі відіграє особистість педагога, його творчий потенціал і рівень професіоналізму. Крім того, ефективність розвитку творчої уяви учнів початкової школи пов'язана з урахуванням їх вікових особливостей: імпульсивність, переважання мимовільної уваги над довільною, активність уваги, розвиток технічного мислення, пізнавальна активність. Творча активність учнів початкових класів не існує як щось статичне, незмінне, а постійно змінюється разом із розвитком дитини. Серед показників творчої активності молодшого школяра особливу роль відіграє інтенсивне формування в цьому віці практичних умінь і навичок. Вміле їх застосування, частота запитань, поставлених учителем із метою пізнання невідомого, прагнення молодшого школяра брати участь у тій чи іншій діяльності, активність у дискусіях характеризують творчу активність дитини. Суттєве значення для її характеристики мають також емоційні, вольові вияви дитини.

Характерними особливостями творчої уяви учнів початкових класів є:

- легке перетворення реальності в уяву;
- імпульсивність і емоційний настрій;
- відсутність яскраво вираженого прагнення досягнення високих показників у певній діяльності.

Український психолог С.Максименко зазначає, що творча діяльність розпочинається з певного задуму, а саме: змінити методи, прийоми роботи в тій чи іншій галузі, створити нове знаряддя, сконструювати нову машину, здійснити певний науковий

експеримент, написати твір, створити музичну п'єсу, намалювати картину тощо.

Систематична наполеглива і напружена робота є визначальною умовою успіху в творчості. За цієї умови найчастіше постають такі моменти творчого піднесення, які називаються натхненням, і за наявністю яких особливо успішно визначаються нові способи розв'язання завдань, нові та продуктивні ідеї [7].

Залежно від характеру діяльності людини, уяву поділяють на творчу та репродуктивну. Уяву, пов'язану з творчою діяльністю, створенням нових образів, називають творчою. Творча уява активізується там, де людина відкриває щось нове, створює нові способи праці, нові, оригінальні, цінні для суспільства продукти. Продукти творчої уяви, їх багатства та суспільна значущість безпосередньо залежать від знань і життєвого досвіду особистості, її ставлення до діяльності, соціальної позиції тощо. Зазначимо: важливу роль у творчій діяльності відіграє мова, яка є засобом усвідомлення творчого задуму.

Аналіз психолого-педагогічної літератури за-свідчує, що творча уява як процес має три основних етапи:

- 1) опрацювання накопичення матеріалу;
- 2) перероблення накопиченого матеріалу;
- 3) комбінація окремих образів, їх систематизація.

На першому етапі відбувається накопичення матеріалу, з якого згодом вибудовується фантазія. Наступним етапом є осмислення та опрацювання цього матеріалу. Найважливішим є третій етап – комбінація окремих образів, що потребує дисоціації і асоціації сприйнятих вражень. Будь-яке враження – це як одне ціле, що складається з безлічі окремих частин [5].

Специфічна особливість творчої уяви полягає в тому, що вона відхиляється від звичного ходу асоціацій, підпорядковуючи емоціями, думками, прагненням, які переважають в певний момент в психіці особистості.

Дослідники А.Люблінська та В.Мухіна вважають, що старший дошкільний і молодший шкільний вік характеризуються як найбільш сприятливі, чутливі для розвитку творчої уяви, фантазії. Ігри, розмови дітей ілюструють силу їхньої уяви, образно-кажучи, буйство фантазії. У їхніх розповідях, розмовах реальність і фантазія нерідко переплітаються, і образи уяви можуть в силу закону емоційної реальності уяви сприйматися дітьми як цілком реальні. Л.Виготський зазначав, що дитина віком 6–10 років має розвинену уяву, здатна оперувати вигаданими образами, доповнювати і заміщати реальні речі, ситуації, події уявними, будувати з матеріалу накопичених уявлень нові образи [1].

Умови навчальної діяльності активно спонукають дітей до розвитку довільної уяви: вчитель може запропонувати учням на уроці представити певну ситуацію, образ, предмет. Тому уява молодшого школяра все більше починає характеризуватися довільністю, керованістю, набуваючи задум і образ

уявного явища. Уява для дитини є насамперед способом вийти за межі особистого практичного досвіду. У дитячій творчості спостерігається велика варіативність: одні діти відтворюють реальність, інші – фантастичні образи. Уява не лише дає вихід творчим здібностям дитини, а й може мати терапевтичну дію, спрямовуючи дитину на деякий час від труднощів і переживань реальності до уявного світу.

Творча уява учнів початкових класів на кожному етапі розвитку має свої особливості. Молодші школярі значну частину своєї активної діяльності реалізують за допомогою уяви. Їхні ігри – результат їхньої фантазії. Вони із захопленням займаються творчою діяльністю. Коли під час навчання перед учнями постає необхідність усвідомити абстрактний матеріал, що здійснюється шляхом аналогій, асоціацій, їм допомагає уява. Роль функції уяви в психічному розвитку є значущою. Однак фантазія, як і будь-яка форма психічного відображення, має визначитися позитивним напрямом розвитку. Тобто, сприяти пізнанню навколишнього світу, саморозкриттю і самовдосконаленню особистості, а не переростати в пасивну мрійливість, заміну реальному життю мріями.

Розвиток творчої уяви залежить від багатьох факторів: віку, розумового розвитку та особливостей розвитку (наявність певного порушення психофізичного розвитку), індивідуальних особливостей особистості (стійкості, усвідомленості й спрямованості мотивів; оцінних структур образу «Я»; особливостей комунікації; ступеня самореалізації та оцінки власної діяльності; рис характеру і темпераменту).

Розвиток уяви забезпечують певні умови: емоційне спілкування з дорослими; предметно-маніпулятивна діяльність; необхідність різних видів діяльності. Л.Суботіна визначила загальні способи стимулювання творчої уяви:

- створення сприятливої доброзичливої атмосфери;
- збагачення навколишнього середовища найрізноманітнішими, новими для учнів предметами і стимулами з метою актуалізації творчої уяви;
- заохочення висловлювання оригінальних ідей;
- забезпечення можливостей практичної діяльності;
- використання особистого прикладу творчого підходу до вирішення проблем;
- надання учням можливості активно ставити запитання.

Отже, під час організації навчально-виховного процесу потрібно створювати ефективні умови формування творчої особистості, а саме її основного компонента – творчої уяви. Цього можна досягти завдяки послідовній реалізації принципу міжпредметних зв'язків, тому що багатовимірне відображення сприятиме виробленню всеосяжного творчого принципу. Принцип міжпредметних зв'язків спрямовує на формулювання проблеми, запитань, завдань для учнів, орієнтованих

на застосування синтезу знань і вмінь із різних предметів. Систематичне використання міжпредметних зв'язків дає змогу створити можливості широкого застосування дидактичних матеріалів та засобів наочності (підручників, таблиць, приладів, аудіо- та відеофільмів), які належать до одного навчального предмета та використовуються під час вивчення інших дисциплін. В організації навчання постає потреба в комплексних формах – підсумкових уроках, семінарах, екскурсіях, конференціях, що мають міжпредметний зміст. Такі форми потребують координації діяльності вчителів, вивчення навчальних програм із споріднених предметів, взаємовідвідування уроків.

Для розвитку творчої уяви учнів під час навчання та виховання необхідно застосовувати спеціальну методику, спрямовану на активізацію творчої уяви. Це, по-перше, впровадження проблемного навчання – системи методів, засобів, що шляхом розв'язування проблемних завдань під час засвоєння нових знань забезпечують формування в учнів творчого мислення та пізнавальних інтересів. Метою проблемного навчання є набуття нових знань, формування теоретичних і практичних умінь учнів на основі розв'язування завдань, що постають у проблемних ситуаціях. Значущим прийомом розвитку творчої уяви є створення наочно-ігрових ситуацій, наприклад, під час гри «Геометрична мозаїка», яку можна використовувати на уроках математики. Вирішувати якомога більше завдань з планіметрії (завдань на побудову, окомір тощо). Наприклад: визначити на око середину відрізка, довжину сторони трикутника тощо.

Методика формування творчої уяви для учнів початкових класів, працюючих у межах науково-педагогічного проекту «Інтелект України», обґрунтовувалася з опертям на теорію поетапного формування розумових дій П.Гальперіна. Дослідник визначив такі етапи розумових дій:

Матеріальний (матеріалізований). На цьому етапі дії виконуються в матеріальній або матеріалізованій формі, з конкретними предметами.

Зовнішньо-речовий. Дії узагальнюються шляхом їх повної вербалізації усно або письмово. Учень коментує те, що він робить.

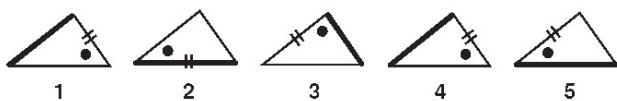
Внутрішньо-речовий. Практичні дії супроводжуються проговорюванням подумки.

Інтеріоризований. Дії виконуються подумки, тобто стають внутрішнім розумовим процесом, максимально автоматизованим.

Відповідно до зазначених етапів, на уроках математики та еврики використовується система завдань, спрямованих на розвиток творчої уяви, що складається із завдань на складання геометричних фігур; розпізнавання й виділення певних геометричних фігур із загального числа фігур; встановлення закономірностей та побудову послідовностей; перетворення геометричних фігур; вправи на топології та симетрію; вправи з розгортками геометричних тіл [2; 4].

Розглянемо приклади деяких завдань на розвиток уяви.

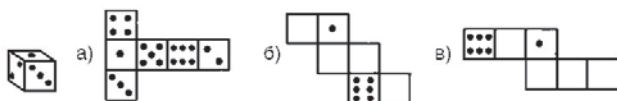
Завдання 1. Визнач закономірність і закресли заву фігуру.



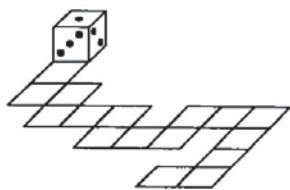
Завдання 2. Танграм. Розріж квадрат на сім частин. Склади ці танграми.



Завдання 3. На малюнку зображено кубик та його розгортка. Заповни на розгортках порожні грані кубика за зразком.



Завдання 4. Сума очок на протилежних гранях кубика дорівнює 7. Кубик перекочується з грані на грань шляхом, який зображено на малюнку квадратами. Яке число ти побачиш на передній грані кубика в кінці маршруту?



Узагальнюючи, зазначимо: на наше переконання, розвиток творчої уяви учнів початкових класів залежить від багатьох факторів: віку, розумового розвитку та особливостей розвитку, індивідуальних якостей особистості (стійкості, усвідомленості та спрямованості мотивів; особливостей комунікації; ступеня самореалізації та оцінки власної діяльності; рис характеру і темпераменту). Тому найважливішим завданням сучасної освіти є така організація навчально-виховного процесу, що дає змогу максимально реалізувати пізнавальну активність дітей під час дослідницької діяльності, сприяти формуванню найважливіших особистісних якостей – компетентності, активності, ініціативності, творчості та самостійності.

Подальшого дослідження потребують питання розвитку творчої уяви учнів початкових класів в умовах компетентнісного підходу.

Література

1. *Выготский Л.* Воображение и его развитие в детском возрасте / Л. Выготский // Хрестоматия по психологии. – М.: Просвещение, 1987.
2. *Доценко С.* Роль навчального предмета «Єврика» у вирішенні завдань освіти здібних та обдарованих учнів

початкової школи / С.Доценко, Л.Булахова, Т.Дорошко // Рідна школа. – №10. – 2013. – С. 54–60.

3. *Дьяченко О.М.* Воображение дошкольника / О.М. Дьяченко. – М.: Знание, 1986.
4. *Єврика:* [зошит на друкованій основі] / І.Гавриш, С.Доценко. 3 клас. Частина 4. – Х.: ТОВ ВБ «Інтелект України», 2015. – 16 с.
5. *Костюк Г.* Розвиток творчих здібностей молодших школярів у процесі формування мовленнєвої компетентності / Г.Костюк // Початкова школа. – №8. – 2008. – С. 89–90.
6. *Кулагина И.* Возрастная психология. Развитие ребёнка от рождения до 17 лет [уч. пос.] / И.Кулагина – М.: Издательство Университета Российской академии образования, 2001. – 176 с.
7. *Максименко С.* Загальна психологія: [навч. пос.] / С.Максименко, В.Соловйенко. – К.: МАУП, 2000. – 256 с.
8. *Мацко Л.* Основи психології та педагогіки: [навч. пос.] / Л.Мацко, М.Прищак. – Вінниця: ВНТУ, 2009. – 158 с.
9. *Рубинштейн С.* Основы общей психологии / С.Рубинштейн. – СПб.: Питер, 1999. – 720 с. – С. 320.
10. *Edward de Bono.* Lateral Thinking : Creativity Step by Step Paperback / Edward de Bono. – Neu York, 1990. – 297 p.



Анотації

Світлана ДОЦЕНКО
Розвиток творчої уяви учнів початкових класів під час вивчення природничо-математичних дисциплін

У статті детально схарактеризовано процес розвитку творчої уяви учнів початкових класів. На основі численних досліджень проаналізовано погляди науковців щодо поняття «творча уява», розкрито проблему розвитку творчої уяви в учнів початкових класів, зважаючи на вікові особливості. Визначено, що процес уяви пов'язаний із такими психічними процесами, як увага, пам'ять, мислення, відчуття, сприйняття, мова тощо. Акцентовано увагу на теорії поетапного формування розумових дій П.Гальперіна. З'ясовано, що характерними особливостями творчої уяви учнів початкових класів є вміння перетворювати реальність в уяву; імпульсивність та емоційність настрою; відсутність яскраво вираженого прагнення до досягнення високих показників у діяльності.

Охарактеризовано фактори, що впливають на розвиток творчої уяви учнів: інтелект, мислення, пізнавальна активність.

Ключові слова: початкова освіта, мислення, здібності, уява, інтелект, творчість, творча уява, винахідницькі задачі.

Светлана ДОЦЕНКО
Развитие творческого воображения учащихся начальных классов в процессе изучения естественно-математических дисциплин

В статье подробно охарактеризовано процесс развития творческого воображения учащихся начальных классов. На основе многочисленных исследований проанализированы взгляды учёных относительно

поняття «творческое воображение», раскрыта проблема развития творческого воображения у учащихся начальных классов с учётом возрастных особенностей. Определено, что процесс воображения связан с такими психическими процессами, как внимание, память, мышление, чувство, восприятие, язык и т.п. Акцентировано внимание на теории поэтапного формирования умственных действий П.Гальперина. Выяснено, что характерными особенностями творческого воображения учащихся начальных классов являются: умение превращать реальность в воображение; импульсивность и эмоциональность настроения; отсутствие ярко выраженного стремления к достижению высоких показателей в деятельности.

Охарактеризованы факторы, влияющие на развитие творческого воображения учащихся: интеллект, мышление, познавательная активность.

Ключевые слова: воображение, творчество, интеллект, начальное образование, творческое воображение, мышление, способности, изобретательские задачи.

Svitlana DOTSENKO

Development of creative imagination of primary school pupils in the process of studying the natural and mathematical sciences

The process of development of creative imagination of primary school pupils is described in the article in detail. Based on numerous studies the were analyzed views of scientists about the concept of «creative imagination», taking into account features is problem of development of creative imagination of pupils of primary school age. It was determined that the process of imagination associated with mental processes such as attention, memory, thinking, feeling, perception, language, etc. The attention is focused on the theory of stage formation of mental actions P.Galperina. It was found that the characteristic features of the creative imagination of primary school students are: ability to turn imagination into reality; impulsiveness and emotional mood; the absence of a prominent desire to achieve high performance in operation.

If was characterized the factors that influence the development of creative imagination of pupils: intellect, thinking, cognitive activity.

Keywords: imagination, creativity, intelligence, primary education, imagination, thinking, ability, inventive problems.

ПОДІЇ, ЗАХОДИ, ПРЕЗЕНТАЦІЇ

Зустріч із президентом Університету МакЮена Девідом Аткинсоном

10 травня ц.р. відбулася зустріч Володимира Лугового, першого віце-президента Національної академії педагогічних наук України, з Девідом Аткинсоном, президентом Університету МакЮена (Провінція Альберта, Канада), та Юрієм Конкіним, директором Українського центру ресурсів і розвитку Університету. У зустрічі взяли участь В'ячеслав Засенко, директор Інституту спеціальної педагогіки, Алла Колупаєва, заступник з наукової роботи Інституту спеціальної педагогіки, Параска Доценко, заступник начальника відділу наукових і керівних кадрів та міжнародних наукових зв'язків НАПН України.

Володимир Луговий поінформував про структуру НАПН України, роль і завдання Академії у реформуванні освіти в Україні, напрями наукових досліджень, що здійснюють наукові установи Академії, високо оцінив співпрацю Університету МакЮена з Інститутом спеціальної педагогіки НАПН України в українсько-канадському проєкті «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні», що здійснювався за фінансової підтримки Канадської агенції з міжнародного розвитку (CIDA).

Девід Аткинсон поінформував учасників зустрічі про діяльність Університету, його роль в організації навчання студентів із особливими потребами.

В'ячеслав Засенко подякував канадським колегам за плідну співпрацю і наголосив, що Інститут спеціальної педагогіки поширює успішний досвід канадських колег на теренах України і свою діяльність спрямовує на створення умов для розбудови інклюзивної освіти дітей і молоді з особливими потребами.

Учасники зустрічі висловилися про розширення взаємовигідної співпраці, зокрема щодо проведення спільних порівняльних досліджень, публікації наукових праць в українських і канадських наукових часописах, створення ресурсних центрів для забезпечення умов навчання учнів і студентів.

За інф. офіційного сайту НАПН України

